PAMFLET
766

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
Pflt 766

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
Pflt 766

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
Pflt 766

folio—46

TROVHERTIGHE VERMANINGHE

T 311.

Aende verheerde Nederlantsche Provintien: Ende het alghemeyne eynde ende voornemen des Spaengniaerds/ t'welck is d'oprechtinghe van een voorghenomene vijfde Monarchie: Mitsgaders hunne Resolutie over dese Nederlanden: Dienende de Vereenighde tot een goede ende ghetrouwe waerschouwinghe ende opwaeckinghe.

Door een Lief-hebber des Nederlandschen Vryheyds voor-ghestelt.

ANNO M. D. LXXXVI.

766

24.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
Pflt 766

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
Pflt 766

Trouhertighe Vermaninghe.

Alsoo een yeghelijcke Natie van Naturen heeft een verscheydentheyt der spraecken/zeden/maniere van leven ende complexie/ alsoo ooc heeft elck besonder een gheneghentheyt tot het volbrenghen zijns Herten begeeren / lust ende affectie/de welcke qualijck kan binnen ghehouden oft bedeckt worden: Deur t'welcke het geschiet dat de namen ende tytelen die verscheyden Natien toegheeygent worden/ metter daet bevonden alsoo waerachtich ende over eenkomende met hunnen Aerdt ende nature/ dattet schijnt door de selve henne eenighe gheneghentheyt gheopenbaert te wesen: Want toeschrijvende den Fransoysen de onghestadicheyt ende lichtveerdicheyt: den Italianen de gheveynstheydt ende verbloeminghe / den Spaengiaerts den opgheblasenen hooghmoedt/ ende soo vervolghens den anderen / soo en schijnter niet meer hen ghelijckformiger te wesen als de selve: Ja soo gheheelijck/datmen met hen handelende (in wat Materie oft Manieren het oock zy) by na altijts ende deurgaens sal bevinden alle hunne wercken/ practijcken/ ende daden ghenegen te zijn ende over een te komen mette eyghentschap vanden ghemeynen Tijtel oft naem hen toeghevoecht/soo datmen sich dickwils lichtelijck soude connen voorderen/hem voeghende tot t'gheene henne voorseyde gheneghentheyt voortbrengt oft mach voortbrenghen: Soo gantschelijck zijn de Menschen de selve onderworpen. Bodinus, die in onsen tijden veel ghescreven heeft (affirmerende den Tijtel den Fransoysen toegheeyghent) seyt / dat den lesten Peys by hen besloten inden jare neghenenvijftich in t'Casteel van Cambresis/soo grootelijcx was tot achterdeel vande Fransche Croone/ dat de selve in veertich jaren van Oorloghe / niet meer en hadde konnen beschadight worden / ende dat deur de onpatienticheyt van de ghedeputeerde Francoysen/ den welcken het verdroot t'allen uren hen advijs over te seynden aen den Coninck tot Parijs: Ende zijnde het lange vertoeven aldaer hen verdrietich/oock de patientie geen plaetse in hen hebbende/hebben sich tot sulck een accoort begheven.

Guicciardin ende Paulus Iovius, sprekende vande machtighe ende hoogh-gheachte Persoonen van Italien / vande welcke hen Historien inhouden / prijsen hoochlijck die geene de welcke hen best wisten te veynsen ende te simuleren / ende die practiseerden ende hunne saken wtrechteden meer deur secrete ende bedeckte middelen als by openbare: Ende sprekende van sommighe Pausen die gheen Italianen noch gheitalianiseert en waren / segghen de selve tot alsulcken dignitеydt onbequaem te wesen/ deur dien zy niet ghenoeghsaem ghestileert en waren op d'Italiaensche wijse noch voorsien vande behendicheden daer toe van noode hen niet wetende te voeghen totte bequame ende nootsakelijcke listicheden / om resolutelijck te doen datmen dickwils minst seyt / ende segghen datmen niet van sinne is te doen.

Nicolaes Machiavelli (den afgodt van dese Natie) sprekende van eē Prince/ seyt die niet ghehouden te wesen altoos van deught voorsien te zijn/ maer dattet van noode is dat hy die schijnt te hebben: Allegeerende den Paus Alexander den sesten tot exempel/segghende den selven noyt anders yet ghedaen te hebben/ als de lieden te bedrieghen / ende datter noyt Mensch en was die met meerder kracht

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
Pflt 766

wist een saecke te houden staende / noch die te bevestigen met groulijcker Eeden/ ende diese min ghehouden heeft als den selven. Stelt oock dien goeden Machiavelli/Cesar Borgia des voorseyden Paus Sone(die niet minder en was in alle listighe bedriegheryen als sijn Vader) allen Vorsten ende Princen tot een Voorbeelt. Seyt voorts/dattet goet is een Prince hem te ghelaten gemeynsaem/getrouwe ende medelijdende/by aldien(den noot sulcx vereysschende)hy ter contrarien doen kan/oock t'gemoet veerdigh moet hebben/om dat te keeren so den wint waeyt/ende de veranderingen der Fortuynen hem gebiede: Ende dat een Prince oft Heer hem oock alsoo moet houden / datmen hem aensiende oft hoorende/ men niet en speure dan oprechtichheyt/ootmoedichheyt ende ghemeynsaemheydt/ siende al de Wereldt dat hy schijnt te wesen ende weynich wetende wat hy zy/om dies wille (seyt hy) dat t'ghemeyn Volck let ende steunt op t'ghene datse uytwendelijck sien.

Dewijle dan de aenghenomene ruyne ende verdervinghe deser armer Nederlanden is het voornemen des Spaengiaerts/ende het uytvoeren ofte middel om daer toe te komen het doen des Italiaens/soo ist dat ick dit punt wat hebbe willen verhalen/ende te vooren stellen de Regulen ende instrucktien des voorseyden Machiavelli / de welcke men soude gegraveerdt vinden in't Herte vanden Prince van Parma/ waert datment konde sien oft speuren: Want neffens dat hy een Italiaen is van Natuyren/ ende afgekomen van een Gheslachte die de selve wel hebben weten te volgen/ soo ist oock noch seker ende onwedersprekelijck dat den Spaenschen Raet mede brenght ende begeert dese ghelijckformicheyt ende maniere van doene ghebruyckt te hebben in dese Neder-Landen / hen toevlucht nemende totte listicheden ende gheveynsheden (t'welck den Machiavelli noemt de Vossen huyt aen te trecken) de wijle sy sien door gewelt ende kracht niet te vorderen/also Don Joan d'Austrice selve oock seyde/datter een ander als hy moeste wesen om te veynsen: Welcke maniere van van geveynstheyt ende Vossenvel te wercke gestelt is/sindert d'aflijvicheyt des voorseyden Don Joan: ende is daer op ghefondeert de verkrijghinghe van dese Landen in stede vande strengicheyt van Duc d'Alve.

De verstandichste ende deghelijckste onder den Spaengiaerts(sprekende van henne Natie)segghen (met leetwesen) de selve gheheel opgheblasen te wesen / henselven boven elck een verheffende / ende andere verachtende. De andere die soo opentlijck henne gheneghentheydt niet en willen bekennen/segghen den Spaengiaert statich te wesen/ende in sijn daden groot-moedich: Maer alsoo een Mensche ghemeynlijck niet gheerne zijns selfs ghebreken en bekent noch sien en wilt/ alsse van andere wel ghesien worden/elck een sal moeten bekennen dat t'ghene sy lieden statichheyt noemen/ is waerachtighe ende volkomene opgheblasentheydt.

Hebbende dan die van t'Nederlandt voor teghenpartye den Spaengiaert/zijnen Aert ende gheneghentheyt (wantet seker is dat den Prince van Parma niet en doet dan t'saemenvoeghen ende naeyen(t'ghene dat in Spaengien ghesneden ende gheraemt is)ghenoechsaem alle der Werelt kenlijck ende blijckelijck: Soo sal ick met merckelijcke redenen toonen welck t'Wit is daer sy nae schieten/ende waer toe sy tenderen/volghende henne natuyrlijcke gheneghentheden by hen selven bekent: De opgeblasentheyt is een plantsoen die tot Vrucht voort-brenght versmadinghe van een ander/ eergiericheyt/ d'uyterste wrake/ denckende hem te kort gedaen te zijn/willen domineren ende een ander wetten stellen/niemant neffens hem lijden/eyndelijck Tyrannye ende Wreet-heydt/ende eenen brandenden

yver

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
Pflt 766

yver om een yeghelijck te regheren: welcke Vruchten soo veel te meer wassen eñ
toenemen / als de opgheblasentheyt aen neemt ende meerdert inden geenen dier
mede verselschapt is/ ghelijck als wy aenden Spaengiaerts zindert hondert ja-
ren herwaerts ghesien hebben: Want zijnde de Coninckrijcken van Castillien
ende Arragon vereenicht met andere Heerlicheden/door t'Houwelijck van Fer-
dinandus/Groot-Vader van Keyser Karel de vijfde / ende hebbende voorspoe-
delijck de Mooren verdreven wt t'Koninckrijck van Grenaden / en verwachte-
den sy maer d'eerste gheleghentheydt om hen voorder te verspreyden/t'waer met
recht oft onrecht/alsoot korts daer naer wel ghebleken heeft: Want den voor-
seyden Ferdidandus (ontsteken met eergierichevt) en heeft hem niet ontsien zijn
eyghen bloet teghen te zijn / hem vereenighende met Lowijs den twaelfden Ko-
ninck van Vranckrijck/tegen Frederick Coninck van Naples/zijnde van zijnen
eyghenen Huyse van Arragon / om t'selve Koninckrijck te bespringhen ende in
tween te deylen/als zy deden: Ende verdrijvende daer na oock de Fransoysen
selve/besaten tvoornoemde Coninckrijck met rusten: Ende sich vermeerderende
henne opgeblasentheyt door dese Vicktorie(hebbende sommighe jaren daer naer
den Paus Julius den tweeden/door sekere Bullen de Coninckrijcké van Vranc-
rijck ende Navarre tot eenen roof ghegheven den ghenen diese koude verkrijgen
ende besitten) en hebben de voorseyde Spaengiaerts niet lange vertoeft dat van
Navarren in te nemen / alsoo sy oock met Vranckrijck souden ghedaen hebben/
ten ware dat de teghenpartye hun te machtigh en hadde geweest. Hebbende van
alsdoen de Spaengiaerts gheen ander voornemen / als onder hen Natie op te
rechten een Monarchie/ volghende hunne Natuyrlijcke opgheblasene vermetel-
heyt. Tot het voorseyde was hen oock dienstelijck t'Houwelijc vanden Eertsher-
toghe Philips/Vader des Keysers Carel den vijfden mette Dochter van Ferdi-
nandus hunnen Coninck/om alsoo oock te brenghen ende te voegen dese Neder-
landen onder hunne voorghenomene Monarchie/door welcke hun dochte eenen
ruymen wech gheopent te wesen/ hebbende dusdanighen voornemen ende prac-
tijcken van doen af besloten/dat hoe wel den Eertshertoghe gheen Spaengiaert
en was/nochtans alsoo de sake te beleyden/ dat zijne Nakomelingen metter tijdt
sulcx zijn souden/soo wel van Natuyren als van Gheboorten: Alsoo wy sien aen-
den teghenwoordighen Coninck / byden welcken sy meer machts ghehadt heb-
ben hem tot hunne Natuyrlijcke gheneghentheden te brengen/ ende te Spaigno-
liseren/ als de notabele Remonstrantien ende leste onderwijsingen sijns Vaders
den Keyser binnen Bruyssel/inden jare vijfenvijftich/als hy hem dese Nederlan-
den overgaf/ende naer Spaegnien trock/ streckende insonderheyt hier toe/ van
niet te ghelooven noch te volgen den Spaenschen Raedt/ over t'Gouvernement
van herwaerts over.

Daer naer hebben zy t'herwaerts ghetrocken t'Hertoochdom van Milanen/
het welcke den Keyser alleenlijck ghenomen hadde als een leen van t'Keyserrijc.
Henne opgheblasentheyt noch niet versaedt zijnde/wildender noch toe brenghen
t'Coninckrijcke van Engelandt/ ende dat door t'Houwelijck vande Coninginne
Marie/voorghenomen hebbende (soo haest de Bruyloft Feeste voleyndicht sou-
de wesen) t'selve vast te behouden/soo den tijt sulcx toegelaten hadde/ ende hebben
daer na noch menighe listen ende laghen toeghelept om daer te komen/het welc-
ke den goeden Godt tot noch toe belet heeft ende willen verhoeden: Versekert
zijnde soo de daet ende het effeckt met hun voornemen over een gekomen hadde/
hebbende t'Fransche Rijck van allen zijden omcinghelt / datse selve onruste sou-

den aengedaen hebben. Ende al ist dat sy sulcx tot noch toe niet opentlijck en hebben laten blijcken/ soo kan nochtans dien die eenich verstant heeft/ sulcx met openen Ooghen sien ende ghewaer worden/ dat sindert het overlijden des Hertogen van Anjou/ sy hun de Weghen gheopent hebben/ ende daer aen beginnen te booren: Want t'is elck een kennelijck wat een somme Gheldts sylieden (terstont na zijn doot) aen den Hertoghe van Guise bestelt hebben/ om t'vier aldaer te ontsteken ende de Oorloghe te verwecken / ende dat in sulcker menichte dat Cosmus den Secretaris vanden Prince van Parma op eenen tyt (sprekende vande groote ende excessive lasten die den Coninck te dragen hadde) seyde / dat hy gedurende den tijdt van anderhalf jaer/ soo veel Gheldts in Vranckrijck besteldt hadde/ als herwaerts over. Waer toe dient dit anders dan om aldaer Dienaers ende Ondersaten te verkrijghen/ om oock alsoo dat schoon Coninckrijck onder hen te brenghen/ t'welck andersints (naer hen segghen) vervallen ende toekomen soude (soo desen Coninck aflivich werde) eenen Ketter vanden Paus verbannen: Ende en heeft den voorseyden Hertoghe van Guise niet eens een nadencken dat hem soude mogen gheschieden oft gedaen worden / als t'anderen tijden Lowijs Sforce gebeurt is/ den welcken hem beholpen hebbende metten Fransoysen om t'usurperen ende te domineren t'Hertoochdom van Milanen / ende daer nae die mistrouwende / tot sijnen grooten nadeel betaeldt ende voldaen heeft / de onverdachte beroerten by hem aengherecht/ alsoo het bykans ghebeurt aen alle alsulcke twistsaeyers ende oproerighe Gheesten ende Instrumenten.

Hebbende sylieden dan een inbeeldinghe van dit voorseyde Coninckrijck / beslupten vastelijck een nieu Rijck op te rechten van t'Schoonste ende t'beste deel der Christenheyt/ t'welck (ten korsten gheseyt) gheheel ende al hen voornemen is: Het welcke t'innemen des Coninckrijcx van Portugael nu lest wel betuycht ende bevesticht/ niet willende den Coninck van Spaegnien sich verstaen ofte hem begheven tot eenighe decisie ende maniere van Recht aen den gheenen dier achte op pretendeerden/ hoe wel de eenparige verkiesinge der Staten t'Slandts/ ende des gemeynen Volcke over den Coninck Don Antonio/ behoorde genoechsaem te wesen om sulck gheschil te slissen/ ten zy datmen door gheweldt ende tyrannye het recht des Volcx wil verdestrueren ende te niete doen: hen nu niet meer tegen zijnde om hoogher ende meerder saken t'aenveerden/ ende henne voorghenomene Monarchie te volvueren / als de defensie ende tegenstellinge van herwaerdts over die hen sulcx belet. Men sal my moghen segghen dat dese Nederlanden den Coninck gheen gheconquesteerde/ maer Patrimoniale ende Erflanden zijn/ ende dat wy alsoo niet te vreesen en hebben voor de vermeerderinghe ende grootmakinghe des Spaegniaerts: Maer ic sal hen vraghen oft hen voornemen niet altijts gheweest en is/ om daer mede te handelen als met soodanigen: Ghelijcker wijs Duc d'Alve op eenen tijdt seyde/ des Coninck begheren ende wille de Previlegien vanden Lande te wesen: Als oft sijne macht onder egeene Wetten en stont de welcke overtredende ende teghencomende / t'Volck ontslaghen is des Eedts hem ghedaen/ ende en is niet meer een Heere maer een Tyran. Dese openbare verhalinghe vanden Duc d'Alve is gheheel seker/ ende breeder verclaert ende bevesticht deur eenen Brief vanden Ambassadeur des Coninck van Spaegnien in Vranckrijck zijnde/ inden jare sessentsestich/ die hy schreef aende Hertoginne van Parma / als dat sy soo wel haer personagie ghespeelt hadde teghen den Adel die haer de Requesten presenteerden tot Bruyssel/ streckende hier toe datmen soo geringhe ende lichtveerdelijck de Menschen niet en moeste ommebrenghen door

d'Executie

d'Executie vande rigoureuſe oft bloedighe Mandaten / maer datmender voor-
dachtelijcker mede omſpringhen ſoude / ſonder nochtans eenichſins vande Reli-
gie te rueren: De Woorden luyden aldus:
De Majeſteyt ſchrijft de behoudinge van zijne Landen toe (naeſt Godt) uwe Hooc-
heyt, die door zijn gratie ſchicken ſal, dat door dit quaet alreede gheſchiet, zijne Majeſ-
teyt alſulcken profijt ende voorderinghe ghenieten ſal, als de ſelve te ziene ghebracht
ende ghedwonghen tot zijne volcomene onderdanicheyt, ende tot ſulcken ſtaet ende
regheringhe, als daer zijne Voorſaten noyt en hebben connen toe komen, ende die zij-
ne Majeſteydt van over langhen tijdt inden ſinne ghehadt heeft, ende deſe oorſake
verwacht.
Vergheleijckende dan t'ſeggen ende t'oordeelen van deſe twee Spaenſche Per-
ſonagien (die ſoo grooten deel in s'Coninx raet ghehadt hebben) over deſe Lan-
den ende de Inwoonders der ſelver / men ſal lichtelijck konnen bemercken oft ſy
hunne ſaken niet en voorderen om te comen tot een bequame remedie die zy ſeg-
ghen noodich tot dit tegenwoordich quaet / ende tot het wtvoeren van hen voor-
nemen / ſoo wel over die beſte ende meeſte Catholijcken / als over die vande Reli-
gie / de wijle by hen daer van gheen onderſchept oft vermaen van en was / als den
voorſeyden Ambaſſadeur dit ſecreet ſchreef / ende Duc d'Alve dat verhaelde: En
oock oft hen meyninghe niet en was ons te brenghen tot eene ſubjectie / ende ghe-
willighe ghehoorſaemheyt (aleer daer eenighe ongehoorſaemheyt betoont was)
t'welck eyghentlick Tirannye is / ende eenen bedachten middel om alſoo naer
hun behaghen ende believen t'Gelt van deſe Landen te trecken / oock om te ver-
meerderen ende eewichlijck te doen dueren de Impoſten geconſenteert den Key-
ſer ende den Coninck tot de leſte Oorloghen teghens Vranckrijck.
Ick wilde wel weten hoedanighen hope ende trooſt ſy hebben die van Artois /
Henegouwen / ende andere vereenichde aende Spaenſche zijde? die de ſelve (in het
punt van ons tot Slaven te brenghen) ſoo cleyn ghehouden ende veracht hebben /
als dat zy met de andere Provintien de Wapenen teghen hun aengenomen heb-
ben / bedwinghende de Inwoonders van hunne Steden / teghen Don Joan en-
de zijn Bondt-Ghenoten te zweeren / ende verdreven die ſulcx niet geſint en wa-
ren: Volgende het welcke ſy oock mede begrepen zijn inde Sententie ende t'ſeg-
ghen van Don Joan / als datter niet eenen in alle t'Landt en was die Godt en-
de zijnen Coninck bekende.
Tot al des voorſz. ſullen deſe vereenichde Heeren my tot Antwoorde moghen
gheven alſoo den Abt van S. Waſt van Atrecht in Spaegnien ſeyde / als dat de
Reconſiliatie ende weder vereeninginghe ghedaen metten Coninck / een voldoe-
ninge ende Sacrifitie was harer voorledener miſdaden / als oft den Boghe ont-
ſpannen zijnde (ſoomen voor een ſpreeckwoordt ſeydt) de Wonde weder conde
gheheelen / niet bedenckende dat deſe Reconſiliatie niet meer en is dan zy ſchuldich
ende ghehouden waren te doen / blijvende daerentuſſchen t'quaet ende de miſdaet
teghen zijne Majeſteydt ghedaen, een quaet ende miſdaet tegen zijne Majeſteyt /
waer van de ſtraffe (al iſt datſe wat vertoeft) moet volghen / ſoo om t'quaet van
ſich ſelven / als om een Exempel ende Spieghel te zijn voor die van Milanen /
Napels / Indien / Portugal / Navarren ende andere / van niet aen te gaen dierge-
lijcke Rebellie ende wederſpannicheydt / ende oock om hun des te meer te doen
ontſien.
Neffens deſe voorſeyde voldoeninghe ende Sacrifitie ſullen ſy my ſeggen / den
Conick hun alles vergheven te hebben / ende datmen zijn belofte moet ſeker ach-
ten

ten ende houden/sonder eenich ander nadencken: Maer ick sal hen vragen/ wat versekertheydt zy meer van dese verghetentheyt ende verghevinghe hebben/ als conditien in hen Tracktaet van Reconciliatie begrepen/te ghelijcken by de principale Artijckelen/als onder andere van tvertrecken der Vreemdelingen dier in soo grooten ghetale zijn/ende meer wetende de Secreten van t'Landt als opt te voren/hoe wel den Prince van Parma hem binnen hout soo seer als hy kan/volghende de Instructien ende Leeringhen van Machiavelli/ als ick ghesept hebbe/de welcke hy soo listelijck ende behendichlijck wtvoerdt/ dat hy door de selve/ niet langhe gheleden/selfs de Ooghen verbonden ende verblint heeft van eenen die doorgaens niet en dede als verbreyden ende verkondighen de geveynstheden ende listighe laghen der Spaegniaerden.

Sy zullen my oock teghenstellen ende bybrenghen (in sonderheyt de Edelen) den ghetrouwen dienst die sy den Coninck doen/ende ghedaen hebben/om de onvereenichde onder hem te brenghen/hebbende sich t'allen tijden ende stonden/so avontuyrlijcken ghewaeght ende vromelijck ghedraghen/datse hun eyghen Lijf ende leven niet aengesien noch ghespaert en hebben: Maer ick sal hen antwoorden/als eenen Spaegniaert/tot eenen die hem seyde dat den Coninck een vroom kloeck ende lustich Capiteyn ende Dienaer verloren hadde aenden Marckgrave van Richebourg/segghende dat hy den Coninck meer schade gedaen hadde in eenen dagh/als hy in thien jaren soude konnen repareren.

Den Capiteyn Nicalaes Baste/ sprekende oock op eenen tijdt van eenen Heer (die ick niet noemen en wil/op dat hy ende zyns ghelijcke niet meer ontsteken en worden om wtvoerders ende Instrumenten der Spaegniaerts te zijn) zeyde die een Dienaer des Coninck te wesen daer niet op te segghen en was: Daer op by ghevalle antwoorde dien daer hy teghen sprack/als dat den Marckgrave van Renti vele ende meer diensten ghedaen hadde/ende altijts de eerste eñ meestdoende gheweest ware: Waer op den selven Nicolaes Baste wederom antwoorde: (Notate verba & Signate misteria) Tis waer/mijn Heer de Marckgrave is ghereconsilieert/gereconsilieert/dat verhalende tweemael al grenikende/ als oft hy oock hadde willen segghen dat hy meer schade in s'Coninck dienst ghedaen hadde in eenen dach/als hy machtich was weder op te rechten in thien jaren. Siet dit is hunnen loon/dats t'beklach over hun doot/van die hun leven avontuyren/ ende hen selven ten eynde ende te bersten loopen/dienende de Spaegniaerts voor Makelaers ende Coppelaers. Also mijn Heeren/dat/indien ghy lieden u laet voren staen datmen met u niet en spot/ende u d'een op d'ander niet en hischt om alsoo malcanderen te verderven ende te destrueren/op dat mijn Heeren de Spaegniaerts des te beter tot hen voornemen souden komen(volghende de Prophetie van Escovedo soo dickmael verhaelt) voorwaer soo toont ghy u wel slecht ende onwetende te wesen inde Wereldtsche saken/ende zijt gelijck dese kleyne Vlieghskens de welcke rontsom de Keerse vlieghen/door t'behagen ende den wellust die zy daer in hebben/ende ten lesten hen selven daer door om hals brenghen.

Ghy kondt oock ghewaer worden mijn Heeren/ den armen staet inden welcken ghy lieden u nu teghenwoordelijcken vindt/den welcken te verhalen/niet en is dan u smerten te ververschen/de welcke soo ghy die niet en ghevoelt/en hoort/ noch en siet/soo zijt ghy melaetsch/doof ende blint: Ende en hebben de ghene die u tot dusdanighen Reconciliatie gheraden hebben niet ghelet dan op hun eygen ende perticuliere passie/ ende niet op t'gene dat t'Lant ende de Provintien voorderlijck mochte wesen/noch oock rijpelijck bedacht ende voorsien de Perijckelen

die

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
Pflt 766

die daer wt spruyten souden/ende dat het eynde niet anders dan beklaechlijck en de miserabel en konde wesen. Sy en hebben oock niet betoont eenige wetenschap oft kennisse ghehadt te hebben waer inne de welvaert/ voorderinge ende reputatie deser Landen (soo vermaert over al de Werelt) in gheleghen is: Want soo hun bekent ware geweest de Handtwercken dier geoeffent/ende den handel der koopmanschap dier ghedreven worden / ende dat dese Provintien van Hollandt ende Zeelandt (wt oorsake vander Zee) de Sleutelen zijn vande Kontooren ende winckelen van herwaerts over/ sy en souden t'Lant in desen soo niet teghen gheweest hebben/ byaldien de deught ende t'goet eenichsins by hun plaetse ghehadt hadde.

Ende voorts hoe t'selve meer vervalt/ verdestrueert/ miserabel ende van alle voorspoet vervreemt wordt /hoe den Spaegniaert de parture te naerder gewonnen heeft/ want dat is voor hun den eenigen middel om Meester van t'Landt te worden/ende u lieden hun onderdanich te maken door het toedoen vande vreemdelinghen die in grooten ghetale zijn/ naer dat sy de Onvereenichde met hen (soo zy meynen) gheheel t'onderghebracht sullen hebben : Ende hoe wel ghy met hen daer van een quade calculatie maeckt ende sonder uwen weert rekent/oftet alsoo ghebeurden/ door wat middelen sult ghy hun konnen teghenstaen oft t'hooft bieden/als zy een vijftich duysent soo Spaegniaerts/als Italianen/Bourguignoenen/Hoochduytsche ende andere in u Landt sullen willen brengen? waer is u geweldt om sulcx te beletten / ofte om alleenlijck t'derdendeel van die te bestrijden? Men voert wel d'oorloghe teghen de ongherecontilieerde met groote stucken ende grof Geschut/ maer ghy en merckt niet datmen u aenkomt met mineren ende als van onder d'aerde ? want wat ist te segghen datmen casseert ende te niete doet de oude Benden Ruyterye van Ordonnantien / eertijts de stercke ende t'ghewelt van herwaerts over? ende datmen de Walsche Regimenten als Bastaerts hout? vande welcke niet eenen in dienste en soude wesen/ ten ware zy hun noch wat hadden te veynsen voor sommige die noch den naem van Collonel draghen : Ist niet om u uwe kracht te benemen/ende alsoo daer naer met een Roedeken u voorts te drijven/ghenietende ende gebruyckende uwe goederen/Vrouwen ende Dochters tot een triumpteecken van hunne victorien / ende dien volghende om tot hen voornemen te komen?

Bedenckt/bedenckt mijn Heeren dat de minstduerende sotternijen de beste zijn ende dat indien ghy eenmael u ghesicht ten rechten wilt openen / ende dat het bedroch der ghener die u tot noch toe bekout hebben / u niet meer het eene voor het ander en doet sien/ u miserie voor u welvaren / u subjecktie ende slavernye voor u vrijcheydt / ten sal maer aen u lieghen om eendrachtelijck met u oude vrienden/ Landtslieden ende Bondtghenoten des Spageniaerts voornemen/ende u eygen verderf (by hen alreede gantschelijck gheresolveert) te beletten/ende de oude heerlijckheydt ende magnificentie deser Landen wederom op te rechten.

t'Is alreede seven Jaer dat ghy u Reconsiliatie aenghenomen hebt / ghy hebt daerentusschen ws deels de Vruchten der Oorlogen wel beproeft ende gesmaect/ ende en dencke niet datter eenich Quartier in alle uwe Provintien zy/ het welcke daer niet genoechsaem en weet van te spreken: Ende nu als ghy meynt eensdeels wat op uwe Vyanden verkreghen ende gheconquesteert te hebben/ alsdan ist dat ghy u selven meest verwonnen vint (in maniere van spreké) sonder slach oft stoot: Maer van wien? vande hant Godts/die verlosser ende beschermer is vande gene diemen onrechtelijck soeckt te verdrucken: Ende van dien die de zijne segghende seyt : Vrede zy met ulieden.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
Pflt 766

Zijt oock ghedachtich dat dat de meeste Monarchien/triumphante Coninckrijcken ende Heerlickheden tot ruijne/vervallinghe ende slavernye gekomen zijn door sulcke ende dierghelijcke Oorloghen / als is dese daer wy teghenwoordichlijcken in ghevallen zijn. Die van Jerusalem behoorden ons tot eenen Spieghel ende Exempel te wesen/de welcke teghen malkanderen strijdende/ ter wijlen hen de Romeynen bestormden/werden allendich overwonnen ende verdruckt.

En denckt oock niet/dat de ghene die ghy voor Vyanden houdt/ gheheel ende al den moet verloren hebben/maer meer gheherdt ende ghemoet zijn als opt t'eenighen tijden/om hen vromelijcken met Godts gratie te beschermen/u ghemoet teghen te staen/ende misschien aen uwer sijden te doen / t'gene ghy over hun verdacht hadt. Ende derf u oock wel segghen t'ghene dat Annon van Cartago antwoorde den Ambassaten van Hannibal / na de destructie van Cannes /de welcke seer hoochlijck prijsende de grootdadicheydt van hunnen Meester/als oft zijt alreede al overwonnen hadden/vraerhde hun ofter eenighe vande Romeynen ghekomen waren om te parlementeren van peys/ ende na dat zy neen ghesepdt hadden / seyde Annon / dat dese Oorloghe wederom op haer gheheel was als van te vooren.

Hier op sult ghy my moghen antwoorden (meer bedwonghen zijnde deur de armoede ende den honger die onder u lieden is/als beweerht door redene) dat een generael accoort tusschen de Provintien seer goet waer/ende dat de Oorloge niet dan alle quaet voort en brenght /maer dat ghy soo Roomsch Catholijck zijt / dat gheene vande Religie met hun exercitie en soudt konnen in u Steden verdraghen oft lijden.

Maer t'is te verwonderen dat ghy u niet en spieghelt / noch u ghemerck en neemt aen andere/ende daer door wijs wort sonder uwen kost : Ghy siet een Coninckrijck van Vranckrijck by na vijfentwintich jaren deurgaens in Oorlogen om t'seyt der Religien (daer gheen afgrijsselijckheyt noch wreetheyt naghelaten/ noch vergheten en is gheweest) sonder yet ghevoordert oft gheprofiteert te hebben. Wy sien oock t'selve in Duytschlandt / daer zy soo veel jaren hertneckelijck gheoorloght hebben/ende het eynde daer van niet anders te wesen/ dan t'selve de Protestanten vanden beginne aen ootmoedelijck versocht hadden/te weten/d'exercitie ende oeffeninghe harer Religie.

Het was u oock wel ghewaerschout dat ghy herwaerts over daer in niet meer winnen oft profiteren en soudt als sy lieden / maer ghy en hebtet niet willen ghelooven ende lust ghehadt u metter daedt te verschouwen/ om andere te branden/ oft (alsoo ghy nu kondt mercken) u te verbranden om een ander te verschouwen: Ende nu (alsoomen voor een ghemeyn spreeckwoordt seyt) den Wijn t'uwent wat ghesoncken is/ ende de hitte in dit vervolch verkoelt / soo wort ghy ghewaer den staet daer ghy toeghekomen zijt: Maer ghy sult segghen datter een ongheluck is/ ende ten ware u den hongher bekommerde / ghy soudt terstondt uwer Vyanden Meester zijn: Dan ick noeme die wel slecht ende onwetende te wesen/die Godts wille ende begheeren meynt te verghelijcken oft te doen over-eenkomen metten zijnen/ van Godt segh' ick/die niet en begheert dat zynen Naem ende glorie metten Sweerde bevesticht worde.

t'Is oock te verwonderen dat ghy lieden tot wwselfs voorderinge/welvaren/ ende ruste/in uwe Steden niet en soudt konnen ghelijden die vander Religie/den meestendeel van uwen Bloede/ Maechschap/ Ghebueren ende Vrienden/ met u over-eenkomende inde kracht ende wesentheydt Godts/ende gheen ander geschil

met-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
Pflt 766

met u lieden hebbende als de uyterlijcke forme ende maniere van hem aen te roe-
pen/ende te dienen/ende dat door het abuys ende misbruycken ingevoert van die
hen onder t'decksel van desen/groot ende machtich ghemaeckt hebben/daer van
ick niet meer en wil verhalen/deur dien datse ghenoech vermaert zyn: alleenlijck
is mijn begheeren dat elck een bedencke/hoe seer de oude Doctoren ende gh[e]e[l]eer-
de Mannen gheroepen hebben teghen de Abten ende Prelaten/ als sy hun staven
oft kroossen hebben beginnen te voeren van fyn Goudt ende verciert met koste-
lijcke Ghesteenten.

Ghy sult my oock teghenworpen dat die vander Religie niet om verdraghen
en zijn/ende diversche moetwillichheydt voorts ghestelt hebben/ t'welck ick u toe-
staen sal/by aldien ghy my oock bekent (ende t'welck waerachtich is) dat de uwe
vele ende diversche boosheden aen den heuren gebruyckt hebben / die wreedelijck
ombrenghende/alsoo zy noch doen souden/ ten ware zy met geveyns de soeticheyt
die meynden te verleyden ende te verrasschen/ hen niet meer soo wreet gelatende.
Maer laet dat voorleden is blijven/ende dencken dat het ongheluck ende t'quaet/
t'welck t'gantsche Landt nu versocht ende beproeft heeft/ende by na een yegelijck
besonder / ons behoorde de moetwillicheyt ende dertelheydt gelijckelijck te doen
stucken/ghelijck als Cicero seydt/dat de Menschen ontbonden ende moetwillich
door gheluck ende voorspoet/moeten door het contrarie ghebrocht worden totte
redelijckheydt /ende ghelijck de Kinders naer de slaghen wyser worden/soo heb-
ben wy oock in't particulier wel oorsake om lydtsaem/ende d'een den anderen ver-
draechlijck te wesen/t'welck den eenigen middel is om den voorleden ouden staet
wederom op te rechten / de quade zeden ende verdervinghen daer entusschen op-
ghereesen te verdrijven/om t'Landt weder in zijnen fleur te brenghen/ende de lief-
de des naesten te doen keeren.

Ick weet wel datter veel deuchdelijcke/eerlijcke ende vrome lieden onder u lie-
den zijn/den welcken dese miserie mishaeght/ maer daer beneffens en zijnder oock
geen ghebreck van die/de welcke(soomen seyt)om t'hoopken al/oft quijt oft dob-
bel spelen/onder de welcke zijn de Abten/Prelaten ende Canonicken/ om hun be-
nefitien van x. oft xij. duysendt Croonen t'sJaers / d'een meer d'ander min / den
welcken dunckt dat een weder oprechtinge vanden staet des Landts/niet en sou-
de connen gheschieden sonder verminderinghe hunner Keukenen: Om de welcke
te onderhouden sy lieden t'minste metten meesten avontuyren sullen/ende veel eer
eenen Stormhoet in plaetse vanden myter op t'Hooft setten/ende een Hellebaer-
de voor de Krootse inde Handt nemen/gelijck Damp Mathieu Abt van S. Gui-
slain ende daer nae Bisschop van Atrecht seyde/ als hy meynde datmen de Abdy-
en met Cruys-heeren tot hunnen kost soude beset ende belast hebben. Maer men
moet aenmercken dat sy niet te sorghen en hebben na hun doodt voor den toeco-
menden tijdt/want sy gheen Erfghenamen noch Kinderen(immers gherechtige
oft legittime)naer en laten/ende der halven men naer hun niet en moet te wercke
gaen/ maer kiesen ende aennemen den salichsten/ gherusten/ eerlijckstens ende be-
quaemsten wech ende middel / op dat Godt zijn gramschap van ons keerende/
wy hem meughen met David loven ende dancken/ segghende.

Psalm. 85. vers. 11.

Ghenaed' en Waerheydt komen in t'Ghemoet,
t'Recht end' Peys kussen malkanderen met vliede:

t'Gheloof

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
Pflt 766

t'Gheloof ſal weer aerden ſpruyten ſoet,
Gherechticheydt van boven neder ſiet.
Godt ſal Vruchten gheven in overvloedt,
Die ons het Aertrijck voort brenghen moet:
In't regiment ſalt oprechtelijck ſtaen,
Alle dinghen ſullen oock recht toegaen.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
Pflt 766

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
Pflt 766